

so zastopane v prispevkih za »Djev. svet«, so imenovane n. pr. še: R. Svobodová, T. Novaková, R. Jesenská, I. Geisslerová, P. Maternová, I. Šoltésová (največja slovaška pisateljica). Po nepotrebnem in netočnem odstavku »Češkinje prema Njemicama« še sledijo slovstveno-zgodovinski podatki o češkem izvorniku »Djev. sveta«.

Dr. Jos. Tomišek.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 150., razredi filologijsko - historijski i filozofsko - juridički (1902), ima sledečo vsebino: Jadransko pomorje IX. stoljeća u svjetlu istočno-rimske (bizantinske) povijesti. Dio prvi. Napisao dr. Gauro Manojlović. — Život i književni rad Pavla Solarića. Napisao dr. Nikola Andrić. Prva obsežna monografija o Solariću (r. 1781 v Veliki Pisanici med Verovitico in Belovarom), vrlem srbskem rodoljubu in književniku po poklicu, filologu, etnologu, filozofu, publicistu, pedagogu; prim. kar sem o njegovem bukvarju pisal v spisu »O pouku slovenskega jezika« str. 98.—99. — Pojam vlasnosti u današnjoj pravnoj nauci. Napisao dr. Ivan Strohal (svržit će se). — O rječniku pravnoga nazivlja hrvatskoga. Napisao Vladimir Mažuranić. Pisatelj misli tu na zgodovinski slovar hrvatskega pravniškega nazivlja, ki naj bi se pocrpalo iz pravnih spomenikov. Do konca XVIII. veka je od Kotora do Istre, po Bosni in Dalmaciji najti sledov hrvatskemu službenemu jeziku, posebnemu pravnemu shvačanju. Na podlagi teh spomenikov bi se skinile tuje nagrde pravniške terminologije. Od velikega akademijskega rečnika bi se ta pravniški slovar razločeval po juridičnem tolmačenju in primerjanju z drugimi pravi. Med zgodovinskimi spomeniki nas zanima: »Naredbeno odredjenje svrh baštinske pravice itd. god. 1774. Izdanu za vojvodinu Kranjsku u čistom hrvatskom jeziku. Možda, da je pisac Matija Krušić, tada kraljevskoga dvora slovinski tomačnik.« Stvar bo zanimala juriste, kakor zanima akademijo, ki se misli, kakor je razvideti iz članka, z vnemo lotiti rečnika.

Dr. Fran Ilešič.

Ljetopis društva hrvatskih književnika u Zagrebu za godine 1900—1903. Uredio i izdao odbor društva. Sa 7 slika. 1903. Dionička tiskara u Zagrebu. Str. XLIII + 100 vel. četrt. To je prvi letopis, katerega objavlja »društvo hrvatskih književnika« v zmislu § 9. svojih pravil. Pridejan je letopisu kot II. del popis »četiristogodišnjice hrvatske umjetne književnosti u Zagrebu«, ki se je obenem z Marulićevim slavjem v dneh 12., 13. in 14. novembra 1901. leta v Zagrebu na tako slovesen način praznovala. Knjigi na čelu je slika Ivana viteza Trnskega kot prvega predsednika društva hrvatskih književnikov, daljnjih šest slik je pa v zvezi z omenjenim slavjem. Med temi zanimlje pred vsem doprsna podoba slavnega Marka Marulića in pa slika njegove rodne hiše. Knjiga je opremljena kar najlepše.

Letopis Matice Srpske, knjiga 217, sveska 1., za godinu 1903. U Novom Sadu. Izdanje Matice Srpske. 1903. V 8°. 146 str. Cena 1 Kr. (V cirilici).

Ta knjiga, tiskana z velikimi razločnimi tipi in na lepem papirju, prinaša na prvem mestu zgodovinsko razpravo »Ko je kraljica Jelena?« iz peresa Čede Mijatovića, v kateri dokazuje pisec, da je bila kraljica Jelena od roda francoskih kraljev. Vrlo zanimiv je drugi članek »Česka literatura u novije doba«, ki jo je spisal dr. Josif Kařasek in jo posvetil Jaroslavu Vrchlickému. — Uvod razpravlja o priznanju, katero je našla češka književnost v najvišjih krogih ter nadaljuje s kratkim pregledom novejše češke literature do sedemdesetih, let prošlega veka; potem navaja posebej delovanje Nerude, Halka in drugih, s

katerimi se začenja pomlajena književnost. Zatem govori o Boženi Nemcovi, Viteslavu Halku, Pfliegerju Moravskem, Janu Nerudi, Adolfu Heyducku. Sledi nepričakovani procvit češke literature in pomen Svatopluka Čecha ter Jaroslava Vrchlickéga. Slovencem, ki niso vešči češčini, pač pa srbščini, a bi se hoteli na kratko poučiti o najvažnejših pojavih češke literature, je ta razprava, ki se dovrši v prihodnjem zvezku, prav dobro došla. — »Cvijeta«, novela Iva Cipika, ima tole vsebino: Sirota Cvijeta se je seznanila s Spasojem pastirjem, ki odpotuje v Ameriko, postane imovit krčmar in piše svojemu gospodarju, naj mu pošlje fotografije različnih deklet, da si izmed njih izbere nevesto. On izvoli Cvijeto, ki se odpravi z Lazom, drugim zemljakom njegovim, v New York. Ko pa prispe tja, je Spasoje več ne mara, ker so ji lice razgreble ospice. Zato se vrne Cvijeta domov in životari tu do smrti. Ta mršava vsebina napolnjuje 25 strani velike osmine; seveda je množina takih stvari, ki nič ne spadajo v povest. A ona je dokaz, da je Srbom dobro došel vsak mediokri pisec, ki ni pravoslavne vere, a se štuli med Srbe. Dobri glas, katerega uživa Cipika med Srbi kot pripovedovalec, je malo utemeljen in opravičen. — V oddelku »Književnost« so ocenjene različne knjige. Posebno zanimiv je oddelek »Rad na domačoj istoriji u g. 1902«, kjer se omenjajo in ocenjajo vse knjige, vsi poedini članki, ki se tičejo srbske in hrvaške zgodovine. Tako podjetje bi bilo tudi Slovencem koristno, da bi poznali svojo strokovno literaturo. Izborno pravi dotični izvestitelj: »Preterano osetljivi patrijotizam u Crnoj gori i štetan nacionalni razdor izmedju Srba i Hrvata u Dalmaciji utiču štetno na istorijski rad u tim krajevima«. Iz peresa Srbina ne bi pričakovali tako iskrene izjave. Ta pregled je spisal Jovan Radonić. — Na koncu knjige so še kratke beležke.

Knjiga 218. istega zbornika prinaša historijsko sliko dra. D. Pavlovića »Kultura i ratovi«, povesti Milana Budisavljevića: »Plemić Adam Matejić« in Sv. Čorovića: »Ibrahimbegov čosak«, zgodovinsko razpravo o črnogorskem vstanku v početku morejskega rata. Med ocenami omenjamo one o Milorada Medinija »Povesti hrv. književnosti u Dalmaciji«, v prikazih je Belić naznanil Karla Brugmana. »Kurze vergl. Grammatik der indogerm. Sprachen«, potem »Rad na domačoj istoriji književnosti« od Tih. Ostojića. — Knjiga 219. pa prinaša nadaljevanje in konec Karaskove češke literature, Tomičevega »črnogorskega ustanka« in Pavlovićeve »kulture in ratovâ«, poleg pa književni esej Marka Cara o »Ljubomiru Nenadoviću« in Djukića »tri pisma patrijarha Arsenija III. Crnojevića.« Vsi trije zvezki imajo bogat listek z ocenami, prikazi in beležkami. *R. Perušek.*

Chrysanthem VIII. Em. Šl. z Lešehradu. Jas a Stín. Črty a Nálady. 1903. Tiskem Em. Stivina v Praze. Nákladem vydavatelstva. Cena? O tej knjižici izpregovorimo prilično kaj več.

Narodopisna mapa uherskych Slováků na zakládě sčítání lidu z roku 1900, vydal dr. Lubor Niederle. Praha 1903. Nakladem národopisné společnosti československé a s podporou akademie pro vědi, slovesnost a umění. Velezanimiva, z veliko natančnostjo sestavljena knjiga o narodnostnem gibanju v ogrski državi! Žal, da statistični podatki, ki jih nahajamo v knjigi, ne govore ugodno za slovanski živelj. Najbolj napredujejo na Ogrskem Rumuni in Nemci. Pač so tudi Slovaki v zadnjem desetletju pridobili za 106 občin več, nego so jih izgubili, toda skoro ves njih dobiček gre na škodo Rusinov, dočim so njim samim izvili iz rok Madjari celo vrsto občin. Spričo tega dejstva je torej jasno, da Slovanstvo na Ogrskem le nazaduje. Precej neizpremenjena je ostala last